

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 OSLO

Vår dato: 15.09.2023
Vår referanse: 23/49281 - 2
Deres dato: 27.06.2023
Deres referanse: 23/1385-

Svar på innspill til dyrevelferdsmeldingen

Landbruksdirektoratet viser til brev av 27. juni 2023, der Landbruks- og matdepartementet ber om å få innspill på status i næringen når det gjelder dyrevelferd, hvilke dyrevelferdsmessige utfordringer reindriften har i dag og hvilke man ser fremover i tid.

Landbruksdirektoratet har ikke hatt mulighet til å gi innspill relatert til alle temaene innen fristen, men vil i det følgende gi innspill med hovedvekt på temaet som gjelder arealpress. Vi har også noen kommentarer knyttet til temaene transport og slakteprosess.

Arealpress

Reindrift utgjør livsgrunnlaget for mange mennesker, og er en grunnleggende forutsetning for samisk kultur og samfunnsliv. Reindriften er en rasjonell måte å utnytte ressursgrunnlaget på, og den bidrar til matproduksjonen. Vedrørende areal fremkommer blant annet følgende i meld. St. 32 2016-2017: *For økt produksjon og lønnsomhet, er reindriften avhengig av tilgang på ulike årstidsbeiter. Fordi næringen utøves over store arealer, kan det oppstå interessekonflikter mellom reindrift og andre brukere av arealene. Regjeringen vil legge til rette for gode prosesser i arealforvaltningen med en kunnskapsbasert avveining av ulike brukerhensyn.*

En samfunnsutvikling der nye arealer ønskes tatt i bruk til andre formål, omfanget av tap til rovdyr, og klimaforandringer, gjør at næringen i stadig større grad blir sårbar for nye arealinngrep. Gradvis mister reindriften den naturlige fleksibiliteten i areal og beitebruken som er avgjørende for en god produksjon i løpet av driftsåret. En forutsetning for å ivareta reindriften er riktig bruk og vern av reindriftens arealressurser.

Det er i dag grundig dokumentert at ulike former for inngrep påfører reindriften store tap av beiteland som følge av at tamrein unnviker forstyrrelser (Strand m.flere 2017, Skarin m.fl 2015, Vistnes 2004). Et stort omfang av hytteutbygginger, veiutbygging, vann- og vindkraftutbygginger og andre inngrep i reinbeiteområdene de siste tiårene gjør dette til en alvorlig trussel mot reindriftsnæringens fremtid. Store nærings- og energiprojekter skaper utbyggingspress på omkringliggende reinbeitearealer. Beregninger foretatt av FNs Miljøprogram (UNEP) viser at dersom dagens utbyggingshastighet fortsetter, vil tradisjonell reindrift (med noen få unntak) måtte opphøre i løpet av mindre enn 50 år. Selv om det fortsatt vil være større sammenhengende "uberørte områder" tilbake også om

50 år, vil sentrale beiteområder være så påvirket av utbygging og forstyrrelser at de ikke vil være forenlige med tradisjonell reindrift.

Arealinngrep, menneskelig aktivitet og hyppige forstyrrelser kan også føre til store unntakseffekter der dyrene beveger seg mer og bruker økt energi. Dette fører til svekket dyrehelse, redusert vekt og dårligere kondisjon. Unntakelse fører til at reinen presses sammen på mindre produktive områder som kan resultere i økt overbeite, konkurranse om beite og økte rovdyrtap. Våren er en spesielt sårbar tid, under kalvingstiden, når kondisjonen til reinen er lavest og beitene er begrenset på grunn av snødekke.

Tap av beiteområder for reinen, som følge av arealpress og klimaendringer, gir dessuten konsekvenser i form av økt foring. Økt foring kan igjen ha konsekvenser for dyrevelferden. Reineiere opplever at foring kan gi fordøyelsesproblemer, diare og ubehag i magen hos reinen. Dette er noe som kunne vært utredet mer for å få økt kunnskapen om hvilken effekt foring har for reinen dyrevelferdsmessig.

Selv om reinen er glad i denne typen mat, betyr ikke det nødvendigvis at det er bra for dens velferd. Økt foring kan dessuten føre til redusert bevegelse og et redusert fokus på det å forflytte reinen over større områder. Bevegelsesfriheten er viktig for reinens velferd.

Det bør gjerne gjøres en vurdering på om støtte til foring er en akseptabel erstatning for utbygging i beiteområder, sett fra et dyrevelferdsmessig perspektiv. I tillegg kan det vurderes om en del av den kulturelle bærekraften kommer til skade gjennom økt foring – da man vil kunne miste mye av kulturen og kunnskapen rundt flytting av reinen.

Transport og slakteprosess

Når det gjelder transport av rein, må dette foregå på en dyrevelferdsmessig god måte. I dag hender det at reinen fraktes til og fra beite, samt til slakt. Det bør vurderes hvordan hyppigere transport av rein med trailer/transportkasse etc. påvirker reinen. Dessuten bør det, dersom det ikke allerede er gjort, gjøres en vurdering på om alle de ulike transportmetodene er forsvarlige med tanke på dyrevelferd.

Videre må prosessen hos slakteriene legges opp til å være effektiv. Reinen bør ikke bli stående for lenge uten tilførsel av mat og drikke/snø. Samtidig bør det legges til rette for at reinen ikke opplever stress, selv om slakteriene jobber effektivt. Når det gjelder slakt kan det også nevnes at forvaltningen påvirker til høyere kalveslakt gjennom et kalveslaktetilskudd. Det kan være hensiktsmessig å utrede hvor vidt økt kalveslakt er forenelig med god dyrevelferd samt tradisjonell samisk reindrift.

Med hilsen
for Landbruksdirektoratet

Odd Kristian Kaushik-Svaler
fungerende seksjonssjef

Kristine Sandstad Næss
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og trenger derfor ingen signatur.

Mottakere:

Landbruks- og matdepartementet Postboks 8007 Dep

0030 OSLO